

**КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фінансового менеджменту,
протокол №5/1 від “30” грудня 2020 р.
Зав. кафедри _____ Ситник Н.С.
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Фінансовий аналіз
(назва навчальної дисципліни)

галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код та найменування спеціальності)

освітній ступінь: бакалавр
(бакалавр, магістр)

форма навчання: денна
(денна, заочна)

Укладач:

Ясіновська Ірина Фантинівна, к.е.н., доц.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

ЛЬВІВ 2020

Зміст планів семінарських занять

Плани семінарських занять і методичні рекомендації щодо їх проведення з навчальної дисципліни включають такі розділи:

- РОЗДІЛ 1.** МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
- РОЗДІЛ 2.** КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
- РОЗДІЛ 3.** ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
- РОЗДІЛ 4.** КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Перехід економіки нашої країни до ринкових відносин, значне розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно підвищує значимість своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стійкості підприємств.

Проведення систематичного аналізу фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідне ще й тому, що дохідність будь-якого підприємства, розмір його прибутку в значній мірі залежать від його платоспроможності. Фінансовий стан підприємства враховують банки, розглядаючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок, а також інші інвестори та кредитори, вивчаючи можливість вкладення власних коштів у розвиток підприємства.

Згідно з навчально-тематичними програмами й іншими організаційно-методичними документами навчальна дисципліна „Фінансовий аналіз” входить до навчального плану підготовки фахівців економічного напрямку. Ця дисципліна має озброїти студентів знаннями з теорії і практики фінансового аналізу, допомогти їм опанувати теоретико-методологічні основи фінансового аналізу; розкрити його сутність і організацію, методи, прийоми і показники.

Мета дисципліни – надати студентам навчальний матеріал з теорії та практики фінансового аналізу, допомогти їм оволодіти теоретико-методологічними основами проведення фінансового аналізу, розкрити його сутність та організацію, методи і показники, сформувати практичні навички проведення фінансового аналізу.

Завдання дисципліни – використати можливості навчального процесу для вивчення теорії і практики особливостей проведення фінансового аналізу.

Предметом навчальної дисципліни виступає фінансова діяльність підприємств, скерована на виконання прийнятих завдань та відображена в системі показників обліку, звітності та інших джерелах інформації.

Вивчення фінансового аналізу допомагає сформувати аналітичне мислення, розвивати уміння і навички використання аналітичних інструментів для об’єктивного оцінювання господарських ситуацій та обґрунтування оптимальних управлінських рішень, виявлення і використання резервів поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємств.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: теоретико-методологічні основи фінансового аналізу, його сутність та організацію, методи, прийоми та показники оцінки фінансового стану підприємства.

Студенти повинні вміти: читати і розуміти зміст фінансової (бухгалтерської) звітності, організувати аналітичну роботу, визначити певну мету аналізу, витримуючи відповідну етапність, раціональний підбір інформаційних джерел, що залучаються для розв'язання аналітичних задач; використовувати відповідні прийоми і методи аналізу, наявну обчислювальну техніку; робити економічно грамотні аналітичні висновки та вносити пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності господарювання.

Важливе значення для підвищення теоретичного і практичного рівня підготовки студентів має проведення практичних занять, метою яких є здобуття студентами систематизованих знань і навичок фінансового аналізу. На практичних заняттях з кожної теми студенти відпрацьовують навички аналітичної роботи з використанням конкретної інформації.

Практичні заняття мають наскрізне завдання, виконуючи яке студенти комплексно аналізують фінансові результати діяльності підприємства та його фінансовий стан.

Для виконання практичних робіт необхідно вивчити передбачений програмою теоретичний матеріал за темами курсу і знати нормативні акти, що регулюють порядок здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Основним джерелом інформації для відповідного аналізу є фінансова звітність підприємств, зокрема, форма № 1 „Баланс”, форма № 2 „Звіт про фінансові результати”, форма № 3 „Звіт про рух грошових коштів”, форма № 4 „Звіт про власний капітал”, форма № 5 „Примітки до річної фінансової звітності”.

Перед виконанням кожного практичного завдання студент повинен вивчити теоретичний матеріал і дати відповіді на контрольні питання.

Практичні завдання виконуються за даними фінансових звітів. Розрахунки супроводжуються певними поясненнями. За результатами аналізу студент повинен зробити висновки.

РОЗДІЛ 2
КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Лекційний курс		Практичні (семінарські) заняття	
Номер, назва і зміст теми	К-ть год	Номер, назва і зміст теми	К-ть год
Тема 1. Значення і теоретичні основи фінансового аналізу	2	Семінарське заняття № 1 за темою № 1	2
Тема 1. Значення і теоретичні основи фінансового аналізу	2		
Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	2	Семінарське заняття № 2 за темою № 2	2
Тема 3. Аналіз майна підприємства	2		
Тема 4. Аналіз оборотних активів	2	Практичне заняття № 1 за темами № 3, 4	2
Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	2		
Тема 6. Аналіз грошових потоків	2	Практичне заняття № 2 за темою № 5, 6	2
Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності	2		
Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності	2	Практичне заняття № 3 за темою № 7	2
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємства	2		
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємства	2	Практичне заняття № 4 за темою № 8	2
Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємства	2		
Тема 10. Аналіз ділової активності підприємства	2	Практичне заняття № 5 за темами № 9, 10	2
Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства	2		
Тема 12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	2	Практичне заняття № 6 за темами № 11, 12	2
Тема 12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	2		
Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства	2	Практичне заняття № 7 за темою № 13	2
Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства	2		
	36		18

РОЗДІЛ 3 ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

План семінарського заняття № 1

Тема № 1. Значення і теоретичні основи фінансового аналізу.

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо значення та основ здійснення фінансового аналізу.

Завдання заняття: закріпити знання мети та завдань фінансового аналізу, його об'єктів, суб'єктів, видів, принципів, прийомів та методів.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Групами показників, що характеризується фінансовий стан підприємства.
2. Мета і завдання фінансового аналізу.
3. Принципи фінансового аналізу.
4. Види фінансового аналізу.
5. Формалізовані і неформалізовані методи аналізу.
6. Прийоми, що використовуються у фінансовому аналізі.
7. Горизонтальний і вертикальний аналіз.

План семінару: (проблемні питання і завдання, які спрямовують студента на їх обговорення)

1. Відмінності підприємств зі стійким фінансовим станом та підприємств, чий фінансовий стан визначається, як кризовий.
2. Управлінські проблеми, які вирішуються за допомогою фінансового аналізу.
3. Негативні наслідки недотримання принципів фінансового аналізу.
4. Доцільність застосування формалізованих і неформалізованих методів аналізу.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.
2. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.
3. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР
4. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.
4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутченка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.
5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина І. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.
6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.П]. Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. 308 с.
8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] К. : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач:

_____ (підпис)

_____ Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент

_____ (ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План семінарського заняття № 2

Тема № 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу.

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета семінарського заняття: закріпити теоретичні знання щодо інформаційної бази фінансового аналізу.

Завдання заняття: закріпити знання про форми фінансових звітів, їх зміст, можливість використання статистичної звітності з метою аналізу фінансового стану підприємства, особливості організації аналітичної роботи на підприємстві.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Загальна характеристика інформаційного забезпечення фінансового аналізу.
2. Склад і зміст фінансової звітності як основного джерела інформації для фінансового аналізу.
3. Характеристика статистичної звітності як інформаційного джерела фінансового аналізу.
4. Організація аналітичної роботи на підприємстві та напрями вдосконалення процедури фінансового аналізу.

План семінару: (проблемні питання і завдання, які спрямовують студента на їх обговорення)

1. Аналітичні можливості балансу для аналізу фінансового стану.
2. Методика складання порівняльного аналітичного балансу.
3. Фінансова звітність як інформаційна база аналізу фінансового стану підприємства.
4. Статистична звітність у фінансовому аналізі.
5. Особливості фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.

Додаткові завдання для підготовки до семінару: підготовка доповідей, рефератів, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; тестування.

Рекомендована література до теми семінару:

Законодавчі та нормативні акти:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.
2. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.
3. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР
4. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.
4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутченка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.
5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина І. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.
6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.І]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.
8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: [http://www. library. lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач: _____
(підпис)

Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План практичного заняття № 1

Тема № 3. Аналіз майна підприємства

Тема № 4. Аналіз оборотних активів

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета заняття: виробити вміння та навички здійснення аналізу майна підприємства.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ аналізу майнового стану підприємства; виробити практичні навички оцінювання майнового стану підприємства на основі його фінансової звітності, використовуючи методи та прийоми фінансового аналізу; формування аналітичних висновків за результатами аналізу.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Перелічіть основні завдання аналізу необоротних активів.
2. Охарактеризуйте інформаційне забезпечення аналізу необоротних активів підприємства.
3. Які показники використовують для оцінки динаміки основних фондів?
4. За якими показниками проводять оцінку ефективності використання необоротних активів?
5. Які показники характеризують рух основних засобів?
6. 3. Методи аналізу оборотних активів підприємства.
7. Інформаційна база аналізу оборотних активів підприємства.
8. Перелічіть показники, за допомогою яких оцінюється ефективність використання оборотних активів.
9. Як обчислюється коефіцієнт оборотності оборотних активів?
10. Формула розрахунку тривалості обороту оборотних активів підприємства.
11. Як визначається інтегральний показник ефективності використання оборотних активів?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. За даними ф. №1 «Баланс» проаналізувати склад та структуру майна підприємства, а також розрахувати відхилення в розрізі показників. Результати розрахунків оцінити.

Активи	Початок року		Кінець року		Відхилення (+,-)	
	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Суми	Питомої ваги
1. Усього активів						
- у тому числі						
1.2. Необоротні активи						
1.3. Оборотні активи						
- з них:						
1.3.1. Запаси						
1.3.2. Грошові кошти та розрахунки						
- у тому числі						
Кошти в розрахунках						
Грошові кошти та їх еквіваленти						

Усього оборотних активів								
Одноденна виручка, грн								

5. Проаналізуйте ефективність використання оборотних активів на основі розрахунку показників віддачі, рентабельності та інтегрального показника ефективності їх використання. За результатами розрахунків зробіть висновки.

Показники ефективності використання оборотних активів підприємства

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-)	Звітний рік у % до базисного
1. Прибуток (збиток), тис.грн	45,5	37,9		
2. Виручка від реалізації, тис.грн	245,4	204,7		
3. Середні залишки оборотних активів, тис.грн	25,4	20,9		
4. Віддача оборотних активів, грн				
5. Рентабельність оборотних активів, %				
6. Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів, грн				

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв’язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми практичного заняття:

Законодавчі та нормативні акти:

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.

Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.

Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.

4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутченка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.

5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина І.

Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.

6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.П]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.

8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо:

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач:

_____ (підпис)

Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент

_____ (ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План практичного заняття № 2

Тема № 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства

Тема № 6. Аналіз грошових потоків

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета заняття: виробити вміння та навички здійснення аналізу джерел формування капіталу підприємства та його грошових потоків.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ аналізу джерел формування капіталу підприємства та його грошових потоків; виробити практичні навички аналізу джерел формування капіталу підприємства та його грошових потоків на основі фінансової звітності, використовуючи методи та прийоми фінансового аналізу; формування аналітичних висновків за результатами аналізу.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Назвіть основні джерела формування капіталу й стисло їх охарактеризуйте.
2. За якими показниками можна дати оцінку ефективності використання капіталу?
3. У чому виражається ефект від прискорення оборотності капіталу?
4. За якої основної умови підприємству доцільно залучати додаткові кредити і позики?
5. Розкрийте сутність понять «грошовий потік» і «чистий грошовий потік».
6. Які основні наслідки для діяльності підприємства мають дефіцитний і надлишковий грошовий потоки?
7. За якими ознаками класифікуються грошові потоки підприємства?
8. Назвіть показники ефективності грошових потоків підприємства та вкажіть алгоритм їх розрахунку.

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. За даними фінансової звітності проаналізувати склад та структуру капіталу підприємства. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки.

Склад і структура капіталу підприємства (на кінець року)

Статті балансу	Базисний рік		Звітний рік		Відхилення (+,-) базисного року від звітного	
	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Суми	Питома ваги
1. Власний капітал						
1.1. Статутний капітал						
1.2. Інший додатковий капітал						
1.3. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)						
2. Позиковий капітал						

2.1. Короткострокові зобов'язання						
2.2. Поточні зобов'язання за розрахунками						

2. Проаналізувати склад і структуру кредиторської заборгованості. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства
(на кінець року)

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-) базисного року від звітного	Звітний рік у % до базисного
1. Дебіторська заборгованість, тис.грн	8,9	15,4		
у т.ч. товарного характеру	4,5	10,1		
2. Кредиторська заборгованість, тис.грн	162,7	174,5		
у т.ч. товарного характеру	97,2	95,2		
3. Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, грн (пок. 1 : 2)				
у т.ч. товарного характеру				

3. Проаналізувати ефективність використання капіталу підприємства. За результатами розрахунків зробити висновки.

Показники оборотності капіталу підприємства

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-) звітного року від базисного	Звітний рік у % до базисного
1.Середній розмір капіталу, тис.грн.	217,0	201,7		
1.1.Власного капіталу	124,5	104,2		
1.2.Позикового капіталу	92,5	97,5		
2.Виручка від реалізації, тис.грн.	342,5	298,4		
3. Оборотність капіталу, дні:				
3.1.Власного капіталу				
3.2.Позикового капіталу				
4. Число оборотів капіталу, раз:				
4.1.Власного капіталу				
4.2.Позикового капіталу				

4. На підставі фінансової звітності проаналізувати вплив факторів на зміну оборотності капіталу підприємства в порівнянні з базисним роком. За результатами розрахунків зробити висновки.

Розрахунок впливу факторів на зміну оборотності капіталу підприємства

Показники	Середній розмір капіталу, тис.грн		Оборотність капіталу, дні			Відхилення в оборотності (+,-)		
	базисний рік	звітний рік	базисний рік	звітний рік	скоригований показник	усього	в т.ч. за рахунок	
							виручки від реалізації	середнього розміру капіталу
Власний капітал								
Позиковий капітал								
Сукупний капітал								
Одноденна виручка, грн								

5. Визначити чистий рух грошових коштів підприємства. За результатами визначення чистого руху грошових коштів за трьома видами діяльності (операційною, інвестиційною, фінансовою) сформулювати висновок.

На підприємстві впродовж досліджуваного періоду здійснені такі фінансово-господарські операції:

- гроші, одержані від клієнтів, – 910 тис. грн;
- надходження від оренди – 20 тис. грн;
- гроші, виплачені постачальникам і працівникам – 550 тис. грн;
- сплачений податок на прибуток – 210 тис. грн;
- погашення кредитів і позик – 50 тис. грн;
- реалізація необоротних активів – 253 тис. грн;
- отримано відсотків – 19 тис. грн;
- придбано необоротних активів – 325 тис. грн;
- сплачені дивіденди акціонерам – 27,1 тис. грн;
- здійснено довгострокові фінансові інвестиції – 397,9 тис. грн.

6. На основі наведених даних визначити достатність, ліквідність та ефективність грошового потоку підприємства: надходження грошових коштів підприємства за звітний період склали 210 тис. грн, а валові витрати коштів – 120 тис. грн, у тому числі: виплати за використання кредитів і позик – 12 тис. грн; виплата дивідендів акціонерам – 14 тис. грн. Матеріальні оборотні активи на початок звітного року склали 73 тис. грн., а на кінець – зросли до 91 тис. грн.

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми практичного заняття:

Законодавчі та нормативні акти:

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.

Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.
Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР
Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.
Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.
2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.
4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутченка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.
5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина І. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.
6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.П]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.
8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.
Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.
Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.
Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.
Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–
Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаніка:
<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.
Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо:

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи.

Укладач: _____
(підпис)

Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент _____
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План практичного заняття № 3

Тема № 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета заняття: виробити вміння та навички здійснення аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства; виробити практичні навички оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства на основі його фінансової звітності, використовуючи методи та прийоми фінансового аналізу; формування аналітичних висновків за результатами аналізу.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Дайте визначення ліквідності. Як співвідносяться між собою ліквідність і платоспроможність?
2. Що відрізняє короткострокову платоспроможність від довгострокової?
3. На які групи за ступенем ліквідності поділяються активи підприємств?
4. На які групи за ступенем терміновості оплати зобов'язань поділяються пасиви підприємства?
5. За яких умов баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним?
6. Що таке ліквідність активів і чим вона відрізняється від ліквідності балансу?
7. Розкрийте методичку обчислення коефіцієнтів абсолютної, швидкої та поточної ліквідності.
8. Для яких зацікавлених осіб важливе значення мають коефіцієнти ліквідності і чому?
9. Які чинники можуть спричинити погіршення платоспроможності?
10. Яким чином підприємство може забезпечити свою платоспроможність?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. Виявити тенденції ліквідності підприємства за таких фінансових показників підприємства в аналізованому періоді.

Агреговані показники балансу підприємства

Показник	Значення, тис. грн	
	на початок періоду	на кінець періоду
1. Запаси	365	420
2. Дебіторська заборгованість	122	134
3. Поточні фінансові інвестиції	15	–
4. Грошові кошти	27	21,5
5. Інші оборотні активи	1	1,5
6. Короткострокові кредити банків	117	123
7. Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	35	29
8. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	22	23
9. Поточні зобов'язання за розрахунками	14	18

2. У балансі підприємства містяться такі дані.

Агрегований баланс підприємства

Актив	Сума, тис. грн	Пасив	Сума, тис. грн
Основні засоби	4 375	Статутний капітал	3 800
Нематеріальні активи	12	Резервний капітал	300
Виробничі запаси	260	Нерозподілений прибуток	500
Незавершене виробництво	745	Довгострокові кредити	2030
Готова продукція	430	Короткострокові кредити і позики	560
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	875	Розрахунки з постачальниками	195
Дебіторська заборгованість за внутрішніми розрахунками	400	Розрахунки по зарплаті	360
Поточні фінансові інвестиції	25	Розрахунки з бюджетом	290
Грошові кошти	1023	Розрахунки з позабюджетними фондами	110
Баланс	8 145	Баланс	8 145

Необхідно згрупувати актив балансу за ступенем ліквідності, а пасив балансу – за ступенем терміновості оплати. Групування провести по чотирьох групах. Визначити ліквідність балансу, зробити висновок.

3. На підставі форми №1 «Баланс» розрахувати суму платіжного надлишку (нестачі) коштів підприємства та виявити чи є він ліквідним. З цією метою згрупувати:

- активи балансу за ступенем їх ліквідності;
- пасиви - відповідно терміну погашення зобов'язань.

За результатами розрахунків зробити висновки.

Оцінка ліквідності балансу підприємства (на кінець року), тис.грн

Актив	Базис-ний рік	Звіт-ний рік	Пасив	Базис-ний рік	Звіт-ний рік	Надлишок(+), нестача (-) платіжних коштів у	
						базисному році	звітному році
Найбільш ліквідні (A ₁)			Найбільш термінові зобов'язання (П ₁)				
Які швидко реалізуються (A ₂)			Короткострокові кредити банків і позики (П ₂)				
Які повільно реалізуються (A ₃)			Довгострокові зобов'язання (П ₃)				
Які важко реалізуються (A ₄)			Постійні пасиви (П ₄)				
Баланс			Баланс				

4. На підставі форми №1 «Баланс» розрахувати показники платоспроможності підприємства, визначити відхилення. За результатами розрахунків зробити висновки.

Показники платоспроможності підприємства (на кінець року)

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-) звітного року від базисного	Звітний рік у % до базисного
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності				
2. Коефіцієнт термінової ліквідності				
3. Коефіцієнт загальнової ліквідності				
4. Коефіцієнт ліквідності запасів				
5. Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках				
6. Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості				
7. Коефіцієнт мобільності активів				
8. Коефіцієнт співвідношення активів				

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми практичного заняття:

Законодавчі та нормативні акти:

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.

Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.

Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.

4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутченка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.

5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина I. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.

6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.І]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.

8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М.

Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: [http://www. library. lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо:

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач:

(підпис)

Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент

(ПБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План практичного заняття № 4

Тема № 8. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета заняття: виробити вміння та навички здійснення аналізу фінансової стійкості підприємства.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ аналізу фінансової стійкості підприємства; виробити практичні навички оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі його фінансової звітності, використовуючи методи та прийоми фінансового аналізу; формування аналітичних висновків за результатами аналізу.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Дайте визначення поняття «фінансова стійкість».
2. Перелічіть завдання аналізу фінансової стійкості підприємства.
3. Що є інформаційною базою аналізу фінансової стійкості підприємства?
4. Значення аналізу фінансової стійкості підприємства.
5. Назвіть абсолютні показники фінансової стійкості підприємства.
6. Які Ви знаєте типи фінансової стійкості підприємства?
7. Що Ви розумієте під абсолютною фінансовою стійкістю підприємства?
8. Що Ви розумієте під нормальною фінансовою стійкістю підприємства?
9. Що Ви розумієте під нестійким фінансовим становищем підприємства?
10. Що Ви розумієте під кризовим фінансовим станом підприємства?
11. Перелічіть відносні (часткові) показники фінансової стійкості підприємства.
12. Як розраховується коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)?
13. Як розраховується коефіцієнт фінансової залежності?
14. Як розраховується коефіцієнт фінансового ризику?
15. Як розраховується коефіцієнт фінансування?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. Розподіліть нижче перелічені показники фінансової стійкості підприємства на загальні і часткові: надлишок (нестача) власних оборотних коштів для формування запасів; коефіцієнт автономії (фінансової незалежності); коефіцієнт фінансової залежності; надлишок (нестача) власних і довгострокових джерел формування запасів; коефіцієнт фінансового ризику; коефіцієнт маневреності; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт фінансування; коефіцієнт інвестування; надлишок (нестача) загальної суми основних джерел формування запасів; коефіцієнт фінансової стійкості I; коефіцієнт фінансової стійкості II.

2. Упорядкуйте перелічені чинники фінансової стійкості підприємства, продиференціювавши їх на внутрішні і зовнішні: склад і структура продукції, що випускається, і послуг, що надаються; рівень розвитку техніки і технології в галузі; виручка в неподільному зв'язку з витратами виробництва; потенційна можливість підприємства зайняти певну частку ринку; оптимальний склад і структура активів; платоспроможний попит населення; склад і структура й стан майна, фінансових ресурсів, правильний вибір стратегії і тактики управління ними; економічна політика, її стабільність і обґрунтованість; законодавчо-правова база господарської діяльності; галузева приналежність суб'єкта господарювання.

3. За даними фінансової звітності розрахувати узагальнюючі показники фінансової сталості підприємства. Визначити відхилення в розрізі показників. За результатами розрахунків зробити висновки. Дати оцінку фінансового стану підприємства.

Узагальнюючі показники фінансової стійкості підприємства
(на кінець року), тис.грн

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-) звітнього року від базисного
Наявність власного оборотного капіталу для формування запасів			
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів			
Наявність власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик для формування запасів			
Запаси			
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу для формування запасів			
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу, довгострокових кредитів та позик для формування запасів			
Надлишок (+), нестача (-) власного оборотного капіталу, довгострокових, короткострокових кредитів та позик для формування запасів			
Запас стійкості фінансового стану, днів			
Надлишок (+), нестача (-) джерел фінансування на 1 грн запасів, грн			
Номер типу фінансової ситуації відповідно класифікації			

4. На основі даних нижче наведеного балансу визначити невідомі параметри (балансовим методом) та обчислити відносні показники фінансової стійкості підприємства. За результатами розрахунку зробити висновки.

Баланс підприємства, тис. грн

<i>Актив</i>		<i>Пасив</i>	
Основні засоби	?	Власний капітал	232
Виробничі запаси	93	Довгострокові зобов'язання	10
Незавершене виробництво	11	Короткострокові кредити банку	?
Готова продукція	25		
Грошові кошти	22	Кредиторська заборгованість	95
Дебіторська заборгованість	22		
Витрати майбутніх періодів	1	Доходи майбутніх періодів	–
Баланс	369	Баланс	369

5. На основі наведених даних обчислити такі показники: суму позикового капіталу та коефіцієнти автономії, фінансової незалежності, концентрації, фінансового ризику, маневреності власного капіталу. За результатами розрахунку зробити висновки.

Часткові показники фінансової стійкості підприємства, тис. грн

<i>Показник</i>	<i>Базисний рік</i>	<i>Звітний рік</i>	<i>Відхилення, +, –</i>
Власний капітал	5000	7000	
Позиковий капітал			
Всього капіталу	15 000	14 000	
Необоротні активи	4000	5000	
Коефіцієнт автономії			
Коефіцієнт фінансової залежності			
Коефіцієнт фінансового ризику			

6. Обчислити коефіцієнти автономії та фінансової стійкості підприємства у звітному та базисному роках на підставі таких даних, тис. грн:

<i>Показник</i>	<i>На початок року</i>	<i>На кінець року</i>
Власні кошти підприємства	34500	33500
Позикові кошти	100	50
Кредиторська заборгованість	400	950
Загальна сума джерел	35000	34500

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми практичного заняття:

Законодавчі та нормативні акти:

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.

Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.

Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.

4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутенка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.

5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина I. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.

6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч.

посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.П]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.
8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: [http://www.nbuv.gov.ua/–](http://www.nbuv.gov.ua/)

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: [http://www. library. lviv.ua/–](http://www.library.lviv.ua/) <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо:

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач:

_____ (підпис)

_____ Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент

_____ (ПБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План практичного заняття № 5

Тема № 9. Аналіз кредитоспроможності підприємства

Тема № 10. Аналіз ділової активності підприємства

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета заняття: виробити вміння та навички здійснення аналізу кредитоспроможності та ділової активності підприємства.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ аналізу кредитоспроможності та ділової активності підприємства; виробити практичні навички оцінювання кредитоспроможності та ділової активності підприємства на основі його фінансової звітності, використовуючи методи та прийоми фінансового аналізу; формування аналітичних висновків за результатами аналізу.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Дайте визначення кредитоспроможності.
2. Назвіть основну мету визначення кредитоспроможності з позиції банку.
3. Який офіційний документ регламентує порядок визначення кредитоспроможності позичальника в Україні?
4. Як часто і в яких випадках здійснюється аналіз кредитоспроможності?
5. Дайте визначення ділової активності.
6. Хто зацікавлений в об'єктивній оцінці ділової активності підприємства?
7. Які основні групи показників використовують в аналізі ділової активності?
8. Вкажіть загальні підходи до розрахунку показників оборотності.
9. Про що нам говорить «золоте правило розвитку підприємства»?
10. Як визначається тривалість фінансового циклу?

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. Спираючись на «золоте правило розвитку підприємства», оцінити, яке з трьох підприємств (А, Б, В) характеризується кращими показниками ділової активності. Аргументувати свою відповідь.

Показник	Підприємство А		Підприємство Б		Підприємство В	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
Дохід (чистий), млн грн	240	280	97	110	560	594
Прибуток, млн грн	87	91	25	32	32	29
Валюта балансу, млн грн	595	760	134	140	865	910

2. На основі даних, наведених у таблиці, визначити показники ділової активності:

- показники оборотності;
- показники рентабельності;

- тривалість виробничого, операційного та фінансового циклів.

Інформація з Форми №1	Млн грн	Інформація з Форми №2	Млн грн
АКТИВИ	73	1. Виручка від реалізації	290
1. Основні засоби	45	2. ПДВ	48,3
2. Оборотні активи	28	3. Чиста виручка	?
у т.ч. 2.1. Запаси	19		
2.2. Дебіторська заборгованість	7	4. Собівартість виготовленої продукції	198,0
ПАСИВИ	73		
1. Власний капітал	50	5. Прибуток до оподаткування	?
2. Позиковий капітал	23		
у т.ч.		6. Чистий прибуток	?
2.1. Кредиторська заборгованість	15		

3, На підставі фінансової звітності оцінити ділову активність підприємства, враховуючи співвідношення між основними показниками фінансово-господарської діяльності. За результатами аналізу зробити висновки.

Показники ділової активності підприємства, тис.грн

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-) звітного року від базисного	Базисний рік у % до звітного
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації				
2. Прибуток (збиток) від звичайної діяльності				
3. Середній розмір капіталу				

Оптимальним вважається наступне співвідношення:

$$T_{пр} > T_r > T_k > 100\%$$

де $T_{пр}$ – темп росту прибутку до оподаткування, %;

T_r – темп росту обсягу реалізації, %;

T_k – темп росту авансованого капіталу, %.

4. На підставі фінансової звітності оцінити ділову активність підприємства.

За результатами аналізу зробити висновки.

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-)
1	2	3	4
1. Виручка від реалізації			
2. Середній розмір капіталу			
3. Середній розмір власного капіталу			
4. Середній розмір власного оборотного капіталу			
5. Середній розмір дебіторської заборгованості			
6. Середній розмір запасів			
7. Середній розмір кредиторської заборгованості			

8. Чистий прибуток			
9. Власний капітал			
10. Коефіцієнт оборотності капіталу (трансформації)			
11. Оборотність дебіторської заборгованості:			
11.1. днів			
11.2. оборотів			
12. Оборотність запасів			
12.1. днів			
12.2. оборотів			
13. Тривалість операційного циклу, дні			
14. Оборотність кредиторської заборгованості			
14.1. днів			
14.2. оборотів			
15. Оборотність власного капіталу			
15.1. днів			
15.2. оборотів			
16. Тривалість фінансового циклу, дні			
17. Період окупності власного капіталу			
18. Коефіцієнт сталості економічного росту			

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми практичного заняття:

Законодавчі та нормативні акти:

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.

Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.

Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.

4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутенка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.

5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина I. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.
6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.П]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.
8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо:

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач:

_____ (підпис)

Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент

_____ (ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План практичного заняття № 6

Тема № 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства

Тема № 12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета заняття: виробити вміння та навички здійснення аналізу прибутковості і рентабельності та інвестиційної діяльності підприємства.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ аналізу прибутковості і рентабельності та інвестиційної діяльності підприємства; виробити практичні навички оцінювання прибутковості і рентабельності та інвестиційної діяльності підприємства на основі його фінансової звітності, використовуючи методи та прийоми фінансового аналізу; формування аналітичних висновків за результатами аналізу.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Завдання аналізу прибутковості та рентабельності.
2. Які Ви знаєте показники, що характеризують прибутковість і рентабельність підприємства?
3. Принципи формування показників рентабельності.
4. Назвіть групи показників рентабельності.
5. Як розраховується рентабельність продажу?
6. Як розраховується рентабельність активів?
7. Які принципи покладені в основу оцінки ефективності інвестиційних проектів?
8. Перелічіть показники, які використовують для оцінки інвестиційного проекту?
9. Що Ви розумієте під внутрішньою нормою прибутковості?
10. З якою метою розраховують індекс прибутковості?
11. Термін окупності інвестиційного проекту – це

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. Упорядкуйте перелічені чинники прибутку підприємства, про диференціювавши їх на внутрішні і зовнішні: природно-кліматичні умови; транспортне сполучення; економія коштів як результат невживання необхідних заходів з охорони праці, поліпшення умов праці і техніки безпеки; державна політика; невиконання або недовиконання ремонту основних засобів; кон'юнктура ринку; недовикористання коштів на підготовку і підвищення кваліфікації персоналу підприємства; економія коштів у результаті виробництва неякісної продукції, яка не відповідає стандартам, технічним умовам.

2. На підставі фінансової звітності розрахувати показники рентабельності фінансово-господарської діяльності підприємства. Одержані дані оцінити. Вказати основні напрямки підвищення ефективності господарювання.

Показники рентабельності підприємства, тис.грн

Показники	Базисний рік	Звітний рік	Відхилення (+,-)
1. Середній розмір майна			
2. Середній розмір власного капіталу			
3. Середній розмір власного			

оборотного капіталу			
4. Середній розмір перманентного капіталу			
5. Середній розмір авансованого капіталу			
6. Середній розмір матеріальних оборотних активів			
7. Середній розмір основних засобів			
8. Вартість виробничих ресурсів			
9. Витрати на оплату праці			
10. Вартість господарських ресурсів			
11. Виручка від реалізації			
12. Витрати			
13. Прибуток (збиток) до оподаткування			
14. Чистий прибуток (збиток)			
15. Рентабельність, %			
15.1. Продажу			
15.2. Основних засобів			
15.3. Оборотних активів			
15.4. Виробничих ресурсів			
15.5. Трудових ресурсів			
15.6. Всіх ресурсів			
15.7. Витрат			
15.8. Активів			
15.9. Власного капіталу			
15.10. Власного оборотного капіталу			
15.11. Перманентного капіталу			
15.12. Авансованого капіталу			

3. Визначте чисту теперішню вартість інвестиційного проекту, якщо доходи надходять в сумі 25 тис. грн, 35 тис. грн і 50 тис. грн відповідно через 2, 3 і 4 роки. Початкові інвестиції – 44 тис. грн, дисконтна ставка дорівнює 11%.

4. Оцінити три альтернативні варіанти інвестиційних проектів з погляду чистої теперішньої вартості, використовуючи для цього таку інформацію:

Назва проекту	Грошові надходження за період, тис. грн				
	0-й	1-й	2-й	3-й	4-й
1	-55	17,0	15,0	18,0	16,0
2	-70	-	-	75,0	77,0
3	-125	-	40	50,0	55,0

Ставка дисконту складає 12%. Зробити висновок про доцільність обрання проекту.

5. За інвестиційним проектом вартістю 20 млн грн передбачається грошові надходження:

- у першому році – 5 млн грн.;
- у другому – 7 млн грн;
- у третьому – 10 млн грн.

Визначте індекс рентабельності проекту, знаючи, що ставка дисконту дорівнює 11,0 %.

6. Якому поточному еквіваленту дорівнює сума 350 тис. грн, яку інвестор сподівається отримати у п'ятому році реалізації свого проекту. Дисконтну ставку для приведення інвестор

бере на рівні 2 % для першого року, 3 % – для другого, 4 % – для третього і 5 % – для наступних двох років.

7. Сума інвестованого капіталу становить 100 тис грн. Передбачаються грошові надходження від інвестиційного проекту:

- у першому році – 30 тис.грн;
- у другому році – 40 тис.грн;
- у третьому – 45 тис.грн;
- у четвертому році – 40 тис грн.

Визначити період окупності інвестицій.

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми практичного заняття:

Законодавчі та нормативні акти:

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.

Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.

Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 536 с.

2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.

4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутченка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.

5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина І. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.

6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.І]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.

8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо:

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач: _____
(підпис)

Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент

(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

План практичного заняття № 7

Тема № 13. . Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства

Навчальний час: 2 год.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна «Фінансовий аналіз» безпосередньо пов'язана з такими дисциплінами як «Економіка підприємства», «Статистика», «Фінанси», «Фінанси суб'єктів господарювання», «Економічна діагностика», «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання».

Мета заняття: виробити вміння та навички здійснення комплексного оцінювання фінансового стану підприємства.

Завдання заняття: закріпити знання теоретичних основ комплексного оцінювання фінансового стану підприємства; виробити практичні навички комплексного оцінювання фінансового стану підприємства на основі його фінансової звітності, використовуючи методи та прийоми фінансового аналізу; формування аналітичних висновків за результатами аналізу.

Питання для перевірки базових знань за темою практичного заняття:

1. Мета комплексного аналізу фінансового стану підприємства.
2. Завдання комплексного аналізу фінансового стану підприємства.
3. Які Ви знаєте вимоги до інформації, на основі якої проводиться комплексний аналіз фінансового стану підприємства?
4. Етапи організації та проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства.
5. Рейтинг – це ...
6. Сутність методу багатовимірного рейтингового аналізу.
7. Методика обчислення стандартизованих коефіцієнтів при застосуванні методу багатовимірного рейтингового аналізу.

План практичного заняття: оголошення теми і мети проведення заняття, тестовий контроль та розв'язування задач, підведення загальних результатів практичного заняття.

1. За допомогою багатовимірного рейтингового аналізу оцініть рейтинги суб'єктів господарювання на основі їх фінансових звітів.

Додаткові завдання для підготовки до практичного заняття: підготовка доповідей, презентацій в межах теми заняття.

Форми контролю знань – презентація виконаних завдань, розв'язання задач та вправ, обговорення виконаних завдань, тестування тощо.

Рекомендована література до теми практичного заняття:

Законодавчі та нормативні акти:

Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996 - XIV.

Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23. 02.2006 р. № 3480 – IV.

Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30. 10.1996 р. №448/96-ВР

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.

Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433.

Основна та допоміжна література:

1. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т,

2014. 536 с.

2. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
3. Полтавська Є.О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. 200 с.
4. Селіверстова Л.С., Скрипник О.В. Фінансовий аналіз : Навч. метод. посіб. / За заг. ред. С.М. Безрутченка. К. : Центр учбової літератури, 2012. 274 с.
5. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. Частина І. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2015. 92 с.
6. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
7. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Буряк П.Ю., Васьківська К.В., Ясіновська І.Ф., Пасінович І.П]. – Л. : Вид. Ліга-Прес, 2011. – 308 с.
8. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

Інтернет-ресурси:

Офіційний портал Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua.

Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.

Бібліотеки в Україні: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>–

Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника:

<http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html>.

Вільна енциклопедія: <http://www.library.lviv.ua/>– <http://uk.wikipedia.org>.

Обладнання заняття, ТЗН тощо:

Завдання студентам на самостійне опрацювання навчального матеріалу для підготовки до наступного семінарського заняття зазначені у методичних рекомендаціях щодо виконання самостійної роботи..

Укладач:

_____ (підпис)

Ясіновська І.Ф., к.е.н., доцент

_____ (ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання)

РОЗДІЛ 4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання навчальної діяльності студентів здійснюється відповідно до «Положення про контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів Львівського національного університету імені Івана Франка» від 01.03.2013р. із змінами, затвердженими наказом ректора від 01.07.2015р. № О-96, за 100-бальною системою (за шкалою ECTS та національною шкалою).

Система контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Фінанси суб'єктів підприємства» складається з:

- поточного контролю, який має на меті оцінку роботи студентів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські, практичні) і відображає поточні навчальні досягнення студентів в освоєнні програмного матеріалу.
- підсумкового контролю у вигляді семестрового екзамену.

Оцінювання рівня знань студентів на семінарських та практичних заняттях проводиться за п'ятибальною системою (від 1 до 5 балів).

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів становить: за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів.

ТАБЛИЦЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль						Індиві- дуальна робота студента	Екзамен	Разом
Теми/бали								
Теми 1-2	Теми 3-4	Теми 5-6	Теми 7-8	Теми 9-10	Теми 11-13			
5	5	5	5	5	5	20		
30							50	100
50								

9.2. Система нарахування рейтингових балів та критерії оцінювання знань студентів

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів
Бали поточної успішності за участь у семінарських, практичних, лабораторних заняттях			
Критерії оцінювання		5 балів	
	- зміст питання семінарського заняття розкритий повністю та (або) відповіді на питання в процесі обговорення є обґрунтованими, студент демонструє вміння на підставі аналізу літератури, а також узагальнення практики і сучасних наукових досліджень, робити аналітичні висновки з проблем дисципліни; - практична робота виконана у зазначений термін (за розкладом), у повному обсязі, без помилок, студент демонструє вміння на підставі аналізу літератури, а також узагальнення практики і сучасних наукових досліджень, робити аналітичні висновки з проблем дисципліни.	5	

- зміст питання семінарського заняття розкритий повністю та (або) відповіді на питання в процесі обговорення є обґрунтованими; - практична робота виконана у повному обсязі, без помилок.	4
- зміст питання семінарського заняття розкритий повністю, але з незначними недоліками та (або) в процесі обговорення студент допускає неточності; - практична робота виконана у повному обсязі, але містить незначні помилки.	3
- зміст питання семінарського заняття розкритий частково, але правильно або зміст питання семінарського заняття розкритий повністю, але з суттєвими недоліками; відповіді на питання в процесі обговорення є малообґрунтованими; - практична робота виконана у неповному обсязі, але правильно або у повному обсязі, при наявності значних помилок.	2
- зміст питання семінарського заняття розкритий частково із суттєвими недоліками та студент не приймав участі в процесі обговорення; - практична робота не виконана або виконана не правильно.	0-1
Індивідуальна робота студента (ІНДЗ)	
Критерії оцінювання	20 балів
Робота глибоко розкриває суть проблеми, відображає результати досліджень і власну позицію автора	20-18
Робота глибоко розкриває суть проблеми, відображає результати досліджень, проте містить певні неточності	17-15
Робота частково розкриває суть проблеми, і не повністю відображає результати досліджень	14-10
Робота має компілятивний характер, не розкриває суть проблеми	9-1
Робота не виконана	0
Екзамен	
Критерії оцінювання	50 балів
Встановлено 3 рівні складності завдань.	10 балів
Перший рівень (завдання 1-10) – завдання із вибором відповіді – це теоретичні питання, що мають по чотири варіанти відповідей, з яких одна є правильною. За кожне правильно виконане завдання студент одержує 1 бал (максимально $10 * 1 = 10,0$ балів).	10
Другий рівень (завдання 11-15) – теоретичні питання. За кожне правильно виконане завдання студенту виставляється 3 бали (максимально $5 * 3,0 = 15,0$ балів).	15
Третій рівень (завдання 16-17) – практичні завдання з повним розв'язком і висновками. В цих завданнях треба записати формули для розрахунків, послідовні та логічні дії всіх розрахунків, навести одиниці вимірювання одержаних показників і зробити належні висновки. У разі необхідності розв'язки задач супроводжувати графіками і таблицями, які необхідно оформляти відповідно до встановлених вимог. За кожне правильно виконане завдання студенту виставляється 12,5 балів (максимально $2 * 12,5 = 25,0$ балів)	25

9.3 Шкала оцінювання успішності студентів за результатами підсумкового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX	21 – 50	2	незадовільно	незараховано
F	0 – 20	2	незадовільно	незараховано